

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 472/2025 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om effektaavgiften för elöverföring för egnahemsboende

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 472/2025 rd undertecknat av riksdagsledamot Sara Seppänen m. fl. /saf:

Vilka åtgärder avser regeringen vidta för att göra effektaavgiften för elöverföring och därmed boendekostnaderna mer skäliga för egnahemsboende?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Energimyndigheten övervakar distributionsnätsbolagens totala intäkter med stöd av elmarknadslagen. De totala intäkterna kan inte höjas genom införandet av en effektaavgift. Redan i nuläget erbjuder vissa bolag, vid sidan av överföringsavtal utan effektaavgift, även produkter som innehåller en effektaavgift, men strukturerna för dessa produkter kan variera avsevärt. Energimyndigheten har lagstadgad behörighet att utfärda en föreskrift för att harmonisera strukturen för produkter med effektaavgift. Energimyndigheten har utfärdat föreskriften den 2.2.2026. När myndigheten utarbetade föreskriften tog den hänsyn till den respons som fått och gjorde ändringar jämfört med utkastet. Energimyndighetens tolkning är att konsumenterna ska erbjudas produkter både med och utan effektaavgift även efter att föreskriften trätt i kraft.

För att utveckla elmarknaden och stödja genomförandet av elmarknadsdirektivet tillsatte arbets- och näringsministeriet i september 2016 en arbetsgrupp för smarta nät där det sågs att en effektaavgift i första hand bör ersätta de nuvarande grundavgifterna. Beredningen av de förslag som arbetsgruppen för smarta nät lämnade fortsatte i samarbete mellan de olika intressentgrupperna vid ett tvåårigt forum för smarta nät, som Energimyndigheten tillsatte i september 2019. Arbetsgruppen för samordning av tariffer vid forumet för smarta nät lämnade sin slutrapport om en samordnad struktur för prissättningen av distributionsavgifter den 25 juni 2021. Arbetsgruppen ansåg att en effektaavgift skulle öka nätets kostnadsmotsvarighet och rikta kostnaderna till kunden i enlighet med principen om att förorenaren betalar. Arbetsgruppen rekommenderade att den effektaavgift som baserar sig på användningen av distributionsnätets kapacitet ska fastställas på månadsnivå. Varje månad ska ha en likadan bestämningsgrund.

I lagen om ändring av elmarknadslagen (201/2025) preciseras vilka avgiftskomponenter eldistributionsprodukter kan innehålla. Syftet med lagen är särskilt att förenhetliga effektaavgiftens struktur. Distributionsnätbolagen har även i fortsättningen möjlighet att välja om de erbjuder en effektaavgiftsbaserad produkt som kan bestå av en grundavgift, en energiavgift och en effektaavgift. Lagen bemyndigar också Energimyndigheten att vid behov med stöd av artikel 18 i förordningen om den inre marknaden för el meddela närmare föreskrifter till exempel om de nationella grunderna för bestämmande av effektaavgiften.

Enligt lagen beslutar Energimyndigheten självständigt om saken. I föreskriften om effektaavgiften har den omfattande respons som mottagits beaktats, och utkastet har ändrats på basis av detta. Jämfört med utkastversionen har värdet för minimieffekten höjts till åtta kilowatt, effekten bestäms som ett glidande timmedelvärde av fyra på varandra följande 15-minutersperioder, och tidsmässig variation i effektaavgiften är tillåten inom vissa ramar.

Det är väsentligt att observera att effektaavgiften inte är ett extra inkomstflöde utöver de befintliga inkomstflödena när man granskar distributionsnätbolagets totala intäkter. Effektaavgiften gör det alltså inte möjligt att öka distributionsnätbolagets totala intäkter, som begränsas av Energimyndighetens tillsynsmodell. Således är det sannolikt att en annan komponent eller andra komponenter sjunker i produkter med effektaavgift, även om det slutliga genomförandet bland annat beror på distributionsnätbolagets avtalsportfölj. Liksom i andra förändringar som gäller stora kundgrupper skulle en produkt med effektaavgift sannolikt kunna medföra kostnadsfördelar och för vissa eventuellt merkostnader i jämförelse med nuläget. Enligt Energimyndighetens tolkning kan hushållen även i fortsättningen välja ett avtal om allmän överföring, på vilket ingen effektaavgift tillämpas.

Helsingfors 3.2.2026

Miljö- och klimatminister Sari Multala